BUCKINGHAMSHIRE
NEW UNIVERSITY

EST. 1891

Downloaded from: https://bucks.repository.guildhe.ac.uk/

This document is protected by copyright. It is published with permission and all rights are reserved.

Usage of any items from Buckinghamshire New University's institutional repository must follow the usage guidelines.

Any item and its associated metadata held in the institutional repository is subject to

Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0)

Please note that you must also do the following;

• the authors, title and full bibliographic details of the item are cited clearly when any part of the work is referred to verbally or in the written form
• a hyperlink/URL to the original Insight record of that item is included in any citations of the work
• the content is not changed in any way
• all files required for usage of the item are kept together with the main item file.

You may not

• sell any part of an item
• refer to any part of an item without citation
• amend any item or contextualise it in a way that will impugn the creator's reputation
• remove or alter the copyright statement on an item.

If you need further guidance contact the Research Enterprise and Development Unit
ResearchUnit@bucks.ac.uk

BUCKINGHAMSHIRE
NEW UNIVERSITY
EST. 1891

Hristiyanlik ve Hemsirelik

Hristiyan Hasta ve Saglikli Bireye Yaklasim

Dr. Gulen Addis

Buckinghamshire New University

School of Health Care and Social Work

Hristiyanlik

- Hristiyanlık, dünyanın en eski dinlerinden biridir. Dünyada yaklasik 2.3 milyar (dünya nüfusunun %33.2’si) Hristiyan’ın bulunduğu tahmin edilmektedir.
- Bu rakam, Hristiyanlığı dünyadaki dinler arasında en fazla müridi olan din olarak ilk sıraya koymaktadır (Hackett ve McClendon, 2017).
- Hristiyanlık, kutsal kitabı İncil (Bible) olan, tek tanrıya inanan ve peygamberi İsa (Jesus) olan bir dindir.
- Hristiyanlıktaki genel inanış, İsa’nın Tanrı’nın oğlu olduğu ve insanlığı kurtarması için Tanrı tarafından gönderildiğidir.

Hristiyanlik ve farkli mezhepler

- Hristiyanlıkta da değişik mezhepler vardır ve bunlar “Kilise” olarak adlandırılır. Bu mezheplere göre sağlıkla ilgili uygulamalarda farklı yaklaşımlar olmaktadır.

1. Katolik Kilisesi
2. Protestan Kilisesi
3. Ortodoks Kilisesi

- Bu üç ana mezhebin yanısıra yan mezheplerde bulunmaktadır ve bunların bazıları, sağlıkla ilgili uygulamaları nedeniyle onemlidir (örneğin, Yehova Şahitleri).

Yaşam ve Olum

- Hristiyanlıkta yaşam; genellikle “ebedi hayat” olarak görülen, ölümden sonra da devam eden hayattır.
- Her ne kadar fiziksel ölüm gerçekleşse de İsa’ya inanıp, iyi bir yaşam süren kişilerin Cennet’e gideceğine, Tanrı’ya inanmayı reddedenlerin Cehennem’e gideceğine inanış yaygındır.
- Ölümden sonra cenaze töreni, genellikle bir hafta sonra kilisede ya da krematoryumda gerçekleşir. Cenaze gömülür ya da kişinin/ailenin isteğine göre krematoryumda yakılır.
- Genelde bireyler ne tür bir cenaze törenini tercih ettiklerini (özellikle palyatif bakımda olan hastalar) ölmeden önce karar verirler.

Vaftiz Edilme

- Hristiyanlıkta “vaftiz edilme” çok önemli bir uygulamadır. İncil’de vaftiz edilme ile ilgili çok sayıda ayet vardır; örneğin, Mark 16:16 ayeti, “Kim inanır ve vaftiz edilirse kurtarılacak, inanmayanlar ise cezalandırılacaktır.” demiştir (Holy Bible,1995).

Vaftiz (devam)

- Vaftiz sözcüğü Yunanca kökenli olup, “suya batırma, daldırma” anlamını taşır. Uygulamada bu durum, vaftiz edilen kişinin alnına su serpme veya bir havuzda suya daldırma olabilir.
- Daha çok bebeklere uygulanmasıyla birlikte daha önce vaftiz edilmemiş yetişkinler de bu uygulamayı yaptırabilir.
- Vaftiz olayı, genellikle oldukça mutluluk verici bir olaydır. Ailenin yakınları ve arkadaşları ile kilisede kutlanır.
- Bazı aileler hastanede yaşam tehlikesi olan yeni doğmuş bebeklerini vaftiz ettirmek isteyebilirler. Böyle durumlarda sağlık personelinin gerekli hazırlıkları yapması ve aileye destek vermesi önemlidir.

Günah çıkarma

- Günah çıkarma Katolikler’e özgü bir uygulamadır
- Her ne kadar Türkçede günah çıkarma olarak ifade edilse de, bu uygulamanın özünde tövbe etme yatar. Nitekim “confession”ın asıl anlamı itiraf etmektir ve bu da genel anlamda tövbe etmeyi kapsar.
- Özellikle ölmek üzere olan kişiler, hastanede günah çıkarmak isteyebilirler.

Kılık ve kıyafet

- Hristiyanlıkta kılık, kıyafet açısından herhangi bir öneri veya kısıtlama yoktur ancak özellikle Pazar günleri kiliseye gitmek için, kişilerin en iyi ve temiz kıyafetlerini giymeleri beklenir.
- Bireylerin kolye olarak haç takmaları yaygındır. Özellikle ameliyata veya bir isleme girecek hastaların isterlerse ve uygunsa takılarını çıkarmadan girmesi mümkün olabilir.
- Katolikler’de ucunda haç olan tespih taşıma (Rosary) önemli bir yer tutar.

HRİSTİYANLIKTA SAĞLIKLA İLGİLİ UYGULAMALAR

Hijyen

- Hijyen, diğer birçok dinde olduğu gibi, Hristiyanlıkta da büyük yer tutar.
- İncil'de fiziksel temizlikten çok, ruhsal/ahlaki temizliğin öneminden bahsedilir. Örneğin, Yeni Ahit'te, İsa'nın "Kişinin ağzına giren şeyler onu kirli yapmaz; ancak onun ağzından çıkan (sözler) onu temiz ya da kirli yapar." dediği ifade edilmiştir (Mathew 15:11 ayeti, Holy Bible, 1995) .
- İncil'de hijyenle ilgili herhangi ayet bulunmamakla birlikte, kültürel olarak özellikle Batı Toplumu hemen her gün duş alma ya da banyo yapma alışkanlığına sahiptir.

Hristiyanlıkta Diyet

- Katoliklerin haftada bir ayinlerine katılmadan en az bir saat önce hiçbir şey yememeleri gerekmektedir
- Kutsal bayramlara hazırlık olarak bazı Hristiyanlar, yeme alışkanlıklarını tamamıyla değiştirebilir; örneğin, Paskalya'dan 6 hafta önce başlayan Büyük Perhiz (Lent) süresince, 40 gün boyunca perhiz yapmak gerekmektedir. Et, süt ürünleri ve hayvansal yağ yasaktır.
- Ayrıca İyi Cuma (Paskalya Cuması) ve Kul Çarşamba (Lent'in ilk günü) gününde bazı kişiler, 24 saat boyunca hiçbir şey yememekte veya çok az yiyecek tüketmektedir.

Diyet (devam…)

- Yedinci Gün Adventistleri’nin (Seventh Day Adventists) çoğunluğu vejeteryandır ve çay, kahve,alkol gibi uyarıcı içeren içecekleri tüketmezler (Green, 2004).
- Yahova Şahitlerinin de bircogu vejeteryan olup, bazıları da alkol kullanmazlar.
- Ortodokslar da oruç tutmanın iyi bir uygulama olduğunu düşünürler ve değişik zamanlarda oruç tutarlar.

Hristiyanlıkta Organ Nakli

- Hristiyanlıgin temel kurallardan biri fedakarlık ve ihtiyacı olanlara yardım etmektir.
- Bu nedenle organ bağışının, bir sevgi ifadesi olup, İsa’nın yolunda gidildiğinin bir göstergesi olduğuna inanılır.
- Katolik, Protestan ve Ortodoks Kiliseleri organ bağışını desteklemektedir (Oliver ve ark., 2011).

Kan Nakli

- Kan nakli Hristiyanlıkta Yehova Şahitleri hariç kabul edilen bir uygulamadır.
- Yehova Şahitleri kanın hayatın özünü oluşturduğunu ve kutsal olduğunu, bu nedenle kan naklinin kişinin “temiz ve saf” olmasını engellediğine inanmaktadırlar.
- Bu grup uygulamayı kabul eden üyelerini cemaatten çıkarmaktadırlar.
- Kendi hakkında karar verebilecek yetkide olan, olası sonuçları kabul eden yetişkin hastaların kararına saygı göstermek gerekir.
- İngiltere’de 22 yaşındaki orak hücreli anemili bir hasta, tek çare olan kan naklini Yehova Şahidi olduğu için reddetmiş ve bu durum ölümle sonuçlanmıştır (Dyer, 2012).

Kan Nakli (devam)

- Yasal açıdan baktığımızda, Yehova Şahitleri'nin rızası olmadan yapılan kan nakillerinde, nakli yapan kişiler bazı ülkelerde suç işlemiş olarak görülürler.
- Bu nedenle Yehova Şahidi olan kişinin "Kan nakli istemiyorum." ifadesinin yer aldığı bir belge imzalaması önemlidir.
- Bu belge doğrultusunda, hasta ve sağlık ekibinin birlikte çalışarak, hastalığın tedavisinde alternatif tıbbi çözümler bulması gerekmektedir (Effa-Heap, 2009).

Kan Nakli (devam)

- Bebekler ve çocuklarda durum daha farklıdır. Eğer sağlık personeli çocuk için “en iyi çözüm”ün kan nakli olduğunu düşünüyorsa, mahkemeye başvurarak ebeveylerin yetkisine sahip olabilir.
- Acil durumlarda sağlık personeli yasal olarak ailenin rızası olmadan, çocuklara gerekirse kan nakli yapabilir.
- Ergen hastalarda, eğer kişi sağlık durumunu anlayabilecek kapasitede ve rıza verme bilincinde ise hastanın kararına saygı göstermek gerekir.
- Bilinci olmayan hastalarda ise hasta yakınlarının hasta tarafından imzalanmış bir belge göstermeleri gerekmektedir. Eğer böyle bir belge yoksa, sağlık personeli hasta için en iyi çözüm neyse onu uygulayabilir.

Hristiyanlıkta Doğum Kontrolü

- İncil’de bu konuyla ilgili çok az ayet vardır; ancak İncil’de Tanrı’nın, “Meyve verin ve çoğalın." dediği ifade edilmiştir (Genesis 1:28 ayeti, Holy Bible, 1995).
- Kiliseler 20. yüzyıl’ın başına kadar doğum kontrolünü onaylamamıştır ancak bu durum zamanla değişmiştir.
- Günümüzde Protestan Kilisesi, doğum kontrolüne pozitif bakmaktadır. Daha az liberal kiliseler de, eşler evli olduğu sürece doğum kontrolüne ılımlı bakmaktadırlar
- Katolik Kilisesi’ne baktığımızda, sadece “doğal” yoldan doğum kontrolüne (kadının doğurgan olmadığı dönemlerde cinsel ilişkiye girme) izin verip, diğer yöntemleri yasaklamıştır.

Hristiyanlıkta Kurtaj

- Hristiyanlıkta yaşamın sperm ve yumurtanın döllendiği andan itibaren başladığına inanılmaktadır. Jeremiah 1:5 ayeti, Tanrı'nın bizi ana rahminde biçimlendirme öncesinden tanıdığını söyler. Başka bir ayette ise, bebeğin anne karnında ölmesine neden olan birisine, adam öldüren birine verilen cezanın aynısının verilmesi önerilir (Exodus 21 ayeti, Holy Bible, 1995).
- Dolayısıyla kürtaj, dinin temellerine göre günahtır. Özellikle Katolik nüfusunun yüksek olduğu bazı ülkelerde, bu durum yasalarla da belirlenmiştir.

Hristiyanlıkta Hastalıkla Başetme

- Hristiyanlıkta İsa Peygamber’in iyileştirici gücü olduğuna inanılır.
- Yapılan arastirmalarda dinî ve manevi yönü yüksek olan hastalarin hastalik ve agri gibi semptomlarla daha iyi basettikleri rapor edilmistir. (McNeil ve ark., 1998, Puchalski 2001, Yu ve ark., 2016)
- Palyatif bakımda benzer durumlar söz konusudur. Hastalarin büyük çoğunluğunun kendilerini Tanrı’nın eline bıraktıklarını ve dua ettiklerini ifade etmişlerdir (Jayard ve ark., 2017).
- Sağlık personelinin hastaların dinî ihtiyaçlarını tespit edip gerekli düzenlemeleri yapmaları, mümkünse dua edecekleri özel bir ortam yaratmaları gerekmektedir.

Sonuc

- Her dinde olduğu gibi Hristiyanlıkta da değişik uygulamalar, kültürlere göre değişiklik gösterebilir.
- Bu nedenle hastayı/bireyi değerlendirirken, sağlık personelinin hastayı:

➢ bütüncül bir yaklaşım içinde değerlendirmesi,

➢ ön yargılı davranmaması,

➢ dinî inançlarına saygı göstermesi ve hastayı başlangıçtan itibaren bakımın içine dahil etmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

- Dyer, C. (2012). Young Jehovah's Witness who refused a blood transfusion is allowed to die, *British Medical Journal*, 344:e4097A.
- Effa-Heap, G. (2009). Blood transfusion: implications of treating a Jehovah's Witness patient, *British Journal of Nursing*, 18 (3) 174-177.
- Hackett, C. ve McClendon, D. (2017). *Christians remain world's largest religious group, but they are declining in Europe*. Erişim Tarihi 05.04.2018. Erişim Linki: http://pewrsr.ch/2o5CXFL,
- Holy Bible, (1995). Holy Bible New Revised Standard Version Anglicised Edition, Oxford University Press, Oxford.
- Jayard, S.S., Irudayadason, N.A. ve Davis, J.C. (2017). Healing ministry and palliative care in Christianity. *Indian J Med Ethics*. 2(4):238-43.
- McCarthy, B. (2017). *Abortion: Church of England Statements*. Erişim Tarihi 18.09.2018. Erişim Linki: https://www.churchofengland. org/sites/default/files/2017-11/Abortion%20Church%20of%20 England%20Statements.pdf
- Oliver, M., Woywodt, A., Ahmed, A. ve ark. (2011). Organ donation, transplantation and religion. *Nephrol Dial Transplant*, 26: 437-444.
- Puchalski, C.M. (2001). The role of spirituality in health care. *BUMC Proceedings,* 14:352-357
- Yu, A., Devine, C.A., Kasdin, R.G. ve ark (2016) Pain management among Dominican patients with advanced osteoarthritis: a qualitative study. *BMC Musculoskelet Disord* **17,** 211 pp1-8 https://doi.org/10.1186/s12891-016-1075-y